

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Præcellentia Episcopalis Dignitatis

Alzedo, Mauricio de

Lugduni, 1630

De celebratione Missarum. caput 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62394)

- sess. 6. explanantur. num. 90.*
Benedictionem simplicem dare itineribus nudedo Episcopus nequit. num. 91. & quare. n. 92.
Audire confessiones extra Diocesim an possit Episcopus. n. 93. & 94.
Episcopus non consideratur extra Diocesim, nisi ut persona privata. num. 95.
Prædicare in aliena Diœcesi sine Ordinarij licentia utrum permittatur Episcopo. num. 96.
Illud Matth. 9. & Marci ultimo qualiter accipiendum. num. 97.
Munus Episcopi quale, & eius doctrina valde necessaria. n. 98.
- Illud Cantico. 4. interpretatur num. 99.*
Episcopi multitudine negotiorum occupati eligere possunt qui eos adiuent in prædicatione Evangelij. num. 100.
Ad Episcopum, non ad Capitulum, attinet eligere verbi Dei concionatorem. num. 101.
Prædicare nemini permissum sine Episcopi Diœcesani venia. num. 102.
Religiosorum Societatis Iesu privilegium quale. num. 103.
Examinari an debeant Regulares accedentes pro licentia concionandi. num. 104.

DE CELEBRATIONE MISSARVM.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

EPISCOPVS quotidie celebrare, vel audire debet Missam. c. quoniam de privilegijs, lib. 6. & ibi Geminianus, num. 2. Abbas in c. 1. de vita & honestate clericorum num. 8. Tuschus *litera E, conclusion. 234. num. 6.* Zerola *in praxi verbo Episcopus num. 36. p. 1.* Riccius *in praxi, in addition. ad decisionem 577.*

Quo non seruato non peccat mortaliter, nisi ex contemptu procedat, aut scandalum sequatur: quia nullum præceptum est quod ipsum ad quotidie celebrandum obliget, vel ad audiendum sacrum. Canones

verò, & Doctores suprâ relati consilium dant, non præceptum. Rodriguez *tomo 4. de sus obras c. 67. de los Obispos, alias 57. num. 25.* Hieronymus Venero à Leyua *in examine Episcoporum lib. 4. c. 17. n. 15.*

Ad hoc enim illi concessum extat habere altare viaticum, in quo priuatis locis, & diebus, & dum est in itinere possit celebrare, vel sibi facere celebrari. c. *fin. de priuileg. lib. 6.* & ibi Geminianus *num. 1.* Syluester *verbo Episcopus, num. 9. & verbo altare, num. 5.* Angelus & Armilla *verbo Episcopus, ille num. 21. iste num. 22.* Milis *in repertorio verbo Missa. Egid. Coninck de sacram. quest. 83. art. 3. dub. 1.*

dub. 1. num. 224. Nauarrus *conf. 5. de privilegiis num. 1. Vgolinus de offic. Episcopi. part. 2. cap. 2. num. 4. Additio- nator. ad speculatorem, lib. 1. part. 1. titulo de dispensat. §. 5. liter. C. Rodrigue- z quæstionum regularium tom. 1. q. 28. art. 3.*

4 Neque existimes iam hoc Episco- porum privilegium Episcopis per Concilium Tridentinum sublatum: nam sacra congregatio declaravit posse Episcopos, sicut antea, uti altari portatili, die nona Iunij anno de 1586. tam in itinere, quam in infirmitate. Emanuel Sa *verbo Epi- scopus num. 24. Emanuel Rodriguez quæstionum regularium tom. 1. quæst. 28. art. 3. & in tom. 4. de sus obras cap. 51. num. 18. ibi: y porque andan visitando, y caminan los Obispos de ordinario se- gun derecho pueden llevar consigo un altar portatil, para que en el digan Missa, don de les pareciere, el qual privilegio no renoca el Concilio Triden- tino, como lo declare la Congregation de los Cardenales año de 1586. y porque el Concilio fue hecho para extirpar los abusos, y en nuestro caso no le habia, pues de ordinario andan los Obispos ausentes, y estando en su Cathedral, no pueden commodamente ir à su Iglesia, cada dia por lo qual la pueden oír, u decir en su casa, como tambien por causa de enfermedad, les es licito segun derecho. Nauarr. *consil. 16. num. 2. de privilegiis multos auctores citat. Augustinus Barbosa in remissionibus ad decretum Concilij, de extirpandis & evitandis in celebratione. Missar. num. 5. sess. 22. Vgolinus de officio Episcopi. part. 1. c. 2. §. 2. n. 4.**

5 Dubium autem illud est, utrum possint Episcopi extra dioccesim uti altari portatili, & in eo celebrare sine licentia Ordinarij. Nauarrus *conf. 5. & 16. de privilegiis. & Emanuel Sa verbo Episcopus, num. 24. tenent,*

non licere, si in Diocesi illa, ubi missare in altari portatili vult rece- ptum Concilium Tridentinum sit, & Episcopus ipsius Diocesis prohi- buisset celebrare extra loca sacra, vel quæ ad solum missandum spe- cialiter ab eo essent deputata.

6 Sed quòd hæc Nauarri opinio non debeat admitti, primò ex eo patet, nam Concilium non directè prohibet celebrare in altari portati- li, sed quòd hoc minimè Episcopi concedant, dicit. Et ad hoc quòd hæc Nauarri opinio procedat etiam requiritur, quòd Episcopi decre- tum prohibitorium extet: sed si non prohibent ut in usu receptum est, neque Concilium vetat, quid nobis obstat, quis tantum Episcoporum privilegium contradicere audeat? & asserere reuocatum esse, si neque ex Concilio, neque ex aliqua episco- pali constitutione reuocatum esse apparet. At verò quòd episcopus extra suam Dioccesim existens cele- brare, vel sibi facere celebrari possit sine licentia Ordinarij, affirmant textus in *c. fin. de privilegiis*, & Gloss. ibi: *verbo indulgemus*. Hieronymus Venero de Leyua in *examine Episco- porum lib. 4. cap. 17. num. 14.* (dum non sit in vrbe Romana) Vgolinus *de officio & potest. Episcopi lib. 1. part. 1. cap. 2. §. 2. num. 4. Azor institut. mora- lium, lib. 10. cap. 26. quæst. 4. & 5. Beia in respons. casuum conscientia part. 4. casu 33. vers. & quamvis iure. Emanuel Rodriguez quæstion. regularium d. quæst. 28. art. 3. Barbosa in pastorali part. 2. alleg. 23. num. 5. fol. 151. Mando- lius de signatur. gratia titulo de altari portatili. fol. 109. ubi dicit, posse etiam eo uti tempore interdicti.*

7 Utrum Episcopus licentiam ce- lebrandi in altari portatili in domo priuata, videlicet infirmo magnati, seu aliis personis concedere possit, stante

stante Concilij Tridentini constitutione, partem negatiuam tenent Nauarrus *in manuali cap. 25. num. 81.* Fufeus *de uisitat. lib. 1. cap. 21. num. 8.* Gutierrez *canonicarum lib. 1. cap. 30. num. 25.* Azor *institutionum moralium lib. 10. cap. 26. quest. 3. & 5.* Beia *casuum conscientia part. 4. casu 33.* Riccius *in praxi, decis. 538. num. ultimo, in 1. edition.* Miranda *in Manuali, tom. 1. quest. 40. art. 9. conclus. 3. ante finem.* Nauarrus *consil. 1. de constitut. num. 76. & consil. 16. de priuilegiis, num. 2.* Augustinus Barbofa *in remissionibus ad decretum Concilij, de obseruand. & euitand. in celebrat. Missarum. & dicit ita sacram Congregationem declarasse.*

8 Affirmatiuam autem sententiam, imò quod possit, tenent Emanuel Sa *in aphorismis, verbo Missa num. 20.* Henriquez *cap. 27. §. 1. & Beia à superiori recedens opinione, ubi supra uers. tertio dico.*

9 Sed conciliatio erit, quòd negatiua opinio procedat extra casum necessitatis, quia tunc minimè concedere potest, cum in Concilio Tridentino sibi præcipiatur, quòd prouiribus prohibeant. Affirmatiua uerò in casu necessitatis, & cum causa. Cum causa namque poterit Episcopus dispensare utens antiqua facultate, nam in Concilio non reuocatur, neque reuocationis ulla uerba ibi adscribuntur. Sed solum commendat, quòd Episcopi prohibeant extra loca sacra celebrare: in quo non comprehenditur necessitas uirgens, nam ea interueniente, potest episcopus in maioribus dispensare, neque indecentia ex eo sequetur, si in domo priuata per tres seu plures dies, cum decentia & omni ueneratione, si necessitas adest, celebratur. Neque hoc contra Concilij Tridentini decretum erit. Emanuel

Rodriguez *question. regular. tom. 1. quest. 28. art. 3.* Augustinus Barbofa *in pastorali, part. 2. allegat. 23. num. finali.*

Et quòd in aliena Diocesi priuatiuim sine licentia ordinarij celebrare possit Episcopus, c. *in his. de priuilegiis. Gloss. in c. nos. de auth. & usu pallij. uerbo in aliena. Gloss. in c. ultimo de priuileg. lib. 6. & Geminianus ibi num. 3.* Panormitanus *in c. final. de auth. & usu pallij, num. 1.* Zerola *in prax. Episcoporum, uerbo Episcopus, part. 1. num. 35.* Riccius *in praxi, resolut. 203. num. 3.* Barbofa *in pastorali, part. 2. allegat. 27. n. 64.*

Et tunc poterit etiam uti (licet celebret sine licentia Ordinarij) episcopali benedictione cum uerbis: *Sit nomen Domini benedictum, &c.* Ceremonialis Episcoporum, *lib. 1. cap. 29.* & ita decisum fuisse post longam disputationem à peritissimis uiris testatur Zerola *dict. part. 1. n. 35.* Riccius *dict. resolut. 203. num. 6.* Emanuel Rodriguez *tom. 4. de suis obras, cap. 67. de Obispos. fol. mihi 99. num. 2.* Praxis noua Episcoporum, *part. 1. cap. 2. num. 3. uerbo benedictio.* Barbofa *supra num. 64.*

Licet etiam episcopo ante auroram, uel post meridiem, dum est in itinere celebrare, seu sibi facere celebrari. Gloss. *in c. final. de priuileg. lib. 6.* Fauus Incarnatus *in scrutinio sacerdotali, part. 2. tract. 2. uers. quare. Missa. fol. 44.* Atmilla *uerbo Missa, num. 3.* Agidius Coninck *de sacramentis, quest. 83. art. 2. dubitat. 4. num. 217.* Azor *institut. moral. lib. 10. cap. 25. quest. 5. uers. si ueras.* Emanuel Sa *uerbo Missa, num. 17.* Ludouicus de Miranda *in Manuali Pralator. tom. 1. quest. 40. art. 10. conclus. 1.* Gregorius Lopez *in l. 48. tit. 4. part. 1.* Barbofa *in pastorali, part. 2. alleg. 23. num. 57.*

Et

Et omnes relati concludunt, posse etiam cum aliis Clericis dispensare, vt ante diem, vel post meridiem celebrent.

13 Quod Cardinales S. R. E. gaudent isto privilegio celebrandi ante auroram, vel post meridiem tenet Soto in 4. sententiarum dist. 13. quæst. 2. art. 2. ante finem.

14 Episcopus celebrans cum primò populum salutat debet dicere, Pax vobis: vt Christum imiteretur, qui statim post resurrectionem primam vocem dixit Apostolis, Pax vobis. Gloss. in c. hoc quoque. de consecrat. dist. 1. Soto in 4. sent. quæst. 2. dist. 13. art. 4. col. 9. Bertach. de Episcopis p. 2. quarti libri, num. 101. Durantus in rational. diuinor. c. de salutatione, lib. 4. col. 3. Innocentius III. de sacro altaris myster. lib. 2. cap. 24. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. de Episcopo, §. 3. num. 72.

15 Aduerte quæso, quòd quoties in Missa, Gloria in excelsis Deo, non dicitur, tunc neque Pax vobis. Durantus & Innocent. supra. Missalis Romanus in rubrica titul. de retribus.

16 Et non debet celebrare episcopus sine presentia saltem trium Diaconorum. c. Episcopus de consecrat. dist. 1. Bertach. supra num. 93.

17 Neque debet celebrare capite cooperto. c. nullus de consecrat. dist. 1. Soto in 4. sentent. dist. 13. quæst. 2. art. 4. tom. 1. col. 5. Bertachin. supra num. 100. Syluester verbo Missa, num. 2.

18 At verò necessitate infirmitatis interueniente poterit se amictu cooperire. Vgolinus de offic. & potest. Episcopi part. cap. 16. §. 2. num. 3. Emanuel Sa verbo Missa num. 17. vbi dicit, posse etiam aliis clericis concedere quòd celebrent capite cum amictu cooperto, si necessitas id poposcit.

Si dum Missam celebrat ex aliquo morbo cadit, ita vt nequeat perficere, poterit alius Sacerdos perficere. c. illud. 7. quæst. 1. Syluester verbo altare, num. 5. Bertachinus supra num. 95. Armilla verbo altare, num. 13. Angelus num. 8.

Tempore interdicti celebrare aut sibi facere celebrari poterit Episcopus, si ipse interdictus non sit, neque causa interdicti: & exclusis interdictis submissa voce ianuis clausis, & campanis non pulsatis. c. quoniam cum gloss. de priuileg. lib. 6. c. quod non multis eodem titulo in decretalibus. Vgolinus de offic. & potest. Episcopi, cap. 2. §. 2. num. 4. part. 1. Speculator titulo de dispens. lib. 1. part. 1. §. 5. n. 23. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 4. num. 21. Emanuel Sa verbo Episcopus, num. 16. Armilla num. 22. Angelus num. 221. Syluester n. 9.

Et poterit familiam suam secum ducere, vt tunc sacrum audiant. c. licet vobis de priuilegiis lib. 6. Soto in 4. sentent. distinct. 22. quæst. 3. art. 1. col. 8.

Potest etiam tempore cessationis à diuinis Missam celebrare secretò, ianuis clausis excommunicatis, exclusis, & interdictis. Ioannes Andreas in c. dilectis, de appellationibus, col. 1. Ioannes Gutierrez canonicar. lib. 1. cap. 10. num. 6.

In altari vbi Episcopus illo die celebravit, nullus Sacerdos celebrare potest. c. final. de consecrat. dist. 2. Syluester verbo altare, num. 5. Armilla eodem verbo, num. 13. & Angelus, num. 8. Gregorius Lopez in l. 66. tit. 5. part. 1. Basilius de Leon variar. disputation. lib. 1. c. 2. in pr.

Et licet in practica receptum sit, quòd statim cum Episcopus priuatum celebravit, aut altare ita operitur quòd nullus celebrare possit, aut ab episcopo celebrante licentia pe-

titur vt ibi alij Missare valeant, tamen in iure hoc non habetur, neque textus in *c. final. de consecrat. dist. 2.* hoc requirit, nisi quando Episcopus in Pontificalibus celebrauit solemniter, vt ex litera textus constat: ibi, in altari in quo Episcopus Missam cantauit, vt aduertit Vgolinus *de offic. & potest. Episcoporum, part. 1. cap. 2. §. 2. num. 4.*

25 Presbyter coram Episcopo in eius Diocesi celebrans, in principio quando accedit ad altare, ei moderatam reuerentiam exhibeat & in confessione dicat, & vobis Pater Reuerendissime, & fratres, cum aliqua submissione, in præparatione calicis ad eum aquam mittat vt ipse eam benedicat, dicens Acolytus, Benedic Reuerendissime Pater: postea ad eum Pacem cum Acolyto mittat; in fine verò Missæ ei reuerentiam exhibeat, & benedictionem ad aliam partem vbi Episcopus non est impartiat, quia inferior superiorem benedicere non debet; Denique Euangelio Diui Ioannis dicto, & omnibus peractis, quando recedit antequam de altari exeat, exhibeat ei magnam reuerentiam. *c. denique, 21. dist. c. ecce ego. 95. dist. c. cum ad celebrandus, de consecrat. dist. 1. Ceremonial. Episcoporum lib. 1. cap. 30. Bonifacius de Vitalinis in Clementina, Archiepiscopo final. de priuilegiis, num. 9. Emanuel Sa verbo Missa, num. 52.*

26 Episcopus excommunicatus qui facit sibi, & coram se celebrare, ex autoritate irregularis efficitur. Gloss. in *Clementin. ultim. de priuilegiis*, & Bonifacius de Vitalinis ibi, *n. 10.* Abbas in *c. illud de clerico excommunicato celebrante*, & Hostiensis ibi. Syluester verbo *irregularitas, num. 15.* Nauarrus in *Manuali cap. 27. numero 244.*

27 Sed meo iudicio contrarium te-

nendum est: nam cum episcopus qui sibi & coram se celebrare facit, exerceat actum iurisdictionis, non ordinis: & cum propter exercitium actus iurisdictionis numquam irregularitatis pœna imponatur in iure; habetur enim numquam esse vllam irregularitatem admittendam, nisi sit in iure expressa. *c. is qui 18. de sentent. excommun. lib. 6. Menochius de arbitrar. lib. 2. centur. 3. casu 276. n. 21. Nauarrus conf. 55. de sentent. excommun. num. 4. & in Manuali cap. 27. num. 194. & 195. Armilla verbo irregularitas, num. 22. Egidius Coninck de sacramentis, disput. 18. dub. 3. n. 23. Franciscus Leo in thesauro, part. 3. cap. 19. num. 4. Victor. in summ. Sacram. §. de confess. num. 131. in fine. Gutierrez canonicar. lib. 1. cap. 10. num. 9. Speculator lib. 1. part. 1. tit. de dispensat. §. 4. num. 36. vbi dicit, quod episcopus suspensus à Pontificalibus in illis celebrando non est irregularis, quia sine Pontificalibus poterat celebrare: & quod hæc irregularitas non debet admitti, neque fateri, quia non est in iure expressa. Rebuffus in praxi, regula de dispensat. super defectu natalium, num. 13. vbi extendit ad illegitimum, qui sine vlla dispensatione ad sacros Ordines promotus celebrauit; qui irregularis non erit, licet peccet celebrando, quia in iure cautum non est. Ergo cum neque in iure cautum inueniatur, quod episcopus irregularis fiat, si faciat ex autoritate coram se celebrare, licet peccet, non tamen irregularem esse dicendum est. ita Cardinalis Tolemus in summ. lib. 1. num. 8. cap. 72. Egidius Coninck. de sacram. disp. 18. dub. 6. in fine.*

30 Potest Episcopus prohibere ne Clerici alterius Diocesis sine sua licentia ibi sacerdotalia officia exercent

28

29

30

ceant celebrando, aut baptizando. Azor *institution. moral. part. 1. lib. 12. cap. 18. quest. 9.* Concil. Trident. *sess. 22. in decreto de observand. & evitand.* Lancellottus *in templo, lib. 2. cap. 5. §. 4. num. 7.* Barbosa *in pastoral. part. 2. allegat. 21. num. 1. cum sequentibus.* Barth. ab Horrarió *in re-pertorio Alberici verbo Episcopus.*

31 Et quando priuatim celebrat, non debet uti mitra, baculo, pallio, aut sandaliis, sed benè pectorali; Cæremonialis episcopor. *lib. 1. cap. 19.*

32 Secus verò quando Pontificaliter celebraturus est: nam ad hoc particularia indumenta ornatus causa mysteriosè illis adaptavit ecclesia.

33 Primò enim quando Pontificaliter celebraturus est, si palatium episcopi est propè ecclesiam, ad episcopi cubiculum Canonici, & dignitates, ac inferiores de Capitulo, & Capellani accedere debent, & cum eo processionaliter ire, vsque ad primam portam ecclesiæ cathedralis: & ibi vnus ex dignioribus Capitularibus porrigere ei debet aspersorium cum osculo, & postea idem reuerenter aspersorium suscipere: postea verò Missa & solemnitate peracta, omnes Capitulares ac Capellani episcopum sociare debent vsque ad ostium palatij episcopalis, episcopo præcedente, ipsisque subsequenter. Et episcopus pro sua prudentia, quando Pontificaliter celebraturus est, debet deputare horam in qua dignitates, Canonici, & cæteri de Capitulo debeant venire. Et quando priuatim accedit, ut horis diurnis, vel sacrificio Missæ assistat, tunc multi Canonici & dignitates debent venire ad ostium ecclesiæ, & tunc vnus ex Capellanis episcopi porrigit aspersorium, in reditu verò idem

Capitulares obseruant. Hoc enim ita praticare vidi, & si episcopi palatium ab Ecclesia cathedrali multum distet, non tenetur Capitulum ad palatium accedere, quando Pontificaliter celebraturus est: sed tantum expectare ad primam ecclesiæ portam. Marzilla *in declarationibus sacre Congregationis, titulo de clericis non residentibus, tit. 5. lib. 1. fol. mibi 1. §. 5.* Hieronymus de Venero Leyua *in lib. dicto examen Episcoporum lib. 4. cap. 40. fol. mibi 344.*

34 Et episcopo celebranti in Pontificalibus, seu alia Pontificalia exercenti assistere, & inseruire Canonici & dignitates suæ ecclesiæ cathedralis debent, in decantatione epistolæ, euangelij, & similitum functione, per se ipsos: at verò quando priuatim celebrat, assistere non tenentur, neque inseruire. Concilium Tridentinum *de reformat. sess. 23. cap. 8.* Vgolinus *de officio Episcopi, cap. 19. §. 3. num. 1. part. 1.* Mandosius *signat. grat. titulo disp. de non residendo, col. 2. vers.* Concil. Trident. Barbosa *in pastoral. part. 3. allegat. 53. num. 139. & 141.* Marzilla & Leyua *suprà.*

Si verò Canonici & dignitates reuerint, poterunt ab episcopo compelli, etiamsi celebret, vel Ordinationes faciat extra ecclesiam cathedralem, & sub vrbe, non verò extra cinitatem. Et ad episcopum spectat nominare illos, qui sibi inseruire tenentur, nisi consuetudo in contrarium extet, quam seruandam admonet Cardinalium congregat. Hieronym. Venero & Marzilla *suprà.*

35 Imperator seu Rex etiamsi nul-
Ordinem habeat, officium Subdiaconatus vel Diaconatus exercere potest, episcopo in Pontificalibus celebranti ministrando. Gloss. *in c.*

Valentinianus, verbo ordinem. 63. dist. Martinus Ländensis de principibus, quest. 83. Casaneus in catal. part. 5. conf. 24. num. 105. Lancellottus in templo, lib. 1. cap. 1. de Imperatoris ornatu. §. 1. summ. Imperator est mundi Dominus, num. 6.

36 Et in ecclesia ubi celebraturus est, sibi debet parari Baldaquinum folium, & puluinar, ut in caremoniali Episcoporum, & in Pontificali notatur.

37 Et antequam ad alia pergat, sedens sub baldaquino quosdam Psalmos & Orationes præmittit: iuxta illud Psalmistæ: *Psal. 94. Præoccupemus faciem eius in confessione, & in psalmis iubilemus ei: ut quidquid immunidum quinque sensuum transgressione commisit, quinque psalmorum oratione detergat. Primus est: Quam dilecta tabernacula tua. 83. Benedixisti. 84. Inclina. 85. Credidi. 115. De profundis. 129.* In ipsis quædam continentur quæ celebraturis conveniunt, & orationes quæ postea dicit, aptæ sunt ad impetrandam cordis & corporis munditiam. *Innocent. III. de sacro altar. mysterio lib. 1. cap. 47. Liber Pontificalis in pr.*

38 Deinde caligis induitur usque ad genua protensis, ibique constrictis: nam episcopus pedibus suis rectos gressus facere debet, & genua debilia reparare. *Diuus Thomas in additione ad lib. 3. sentent. quest. 40. art. 7. num. 60. Durantus in rationali divinor. c. de sandaliis, lib. 1. Soto in 4. sentent. distinct. 24. quest. 2. artic. 4. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. Innocentius ubi supra. cap. 48. Petrus Gregorius synagmatum, lib. 15. c. 12. n. 38 p. 2. Casaneus in catal. p. 1. argument. considerat. 3.*

39 Et pedibus sandalia assumit. *Abb. in c. fin. de auth. & usu pally, num. 3. Gloss. in c. nonnulli. 93. distinct. signi-*

ficant pulchritudinem gressus: iuxta illud *Esaie capite 52. Quam speciosi sunt pedes Evangelizantium bona.* Sandalia verò de lubris integram habeant solem, ad episcopum admonendum ne terrena affectibus tangat, sed despiciat: desuper autem qualapinum sericum fenestratum, & idè fenestratum locis quibusdam, ad significandum mysteria fidei non omnibus esse aperienda, neque revelanda, sed quibusdam quibus dictum est, *vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis.* *Matth. 13. Lucæ 8. Durantus. c. de sandaliis, lib. 3. Innocentius, Lancellottus & Soto ubi supra.*

40 Sed quando in Pontificalibus pro defunctis celebrat, neque caligis, neque sandaliis utitur. *c. quia nos. & ibi Abbas & Baldus de auctor. & usu pally. Liber Pontificalis in rubrica. Caremonialis episcoporum, lib. 2. cap. 11.*

41 Si Episcopus regularis est, quia isti numquam rochetum portant, antequam ad alia pergat, debet assumere supellicem loco rocheti, quam etiam induere debet quando priuatim celebraturus est. Et idem facere debet episcopus secularis, si ordinariè rochetum non portat: & in hoc cauti sint, quia multoties vidi episcopos seculares ac etiam regulares non assumentes rochetum, antequam alia sacra indumenta, quod est contra rubricas Missalis, & caremonialis, ac etiam contra ecclesie ritus. *Emmanuel Rodriguez tom. 4. de sus obras cap. 68. num. 6. Barbosa in pastorali, cap. 4. titulo 1. num. 17.*

42 Deinde corporaliter lauat manus, ut spiritualiter mundet actus, & ut purgare procuret tam interiora mentis, quam exteriora corporis. *Inno*

Innocentius de sacr. altar. myster lib. 1. cap. 49.

43 Et amictum assumit, qui super humeros circumquaque diffunditur, per quem operum fortitudo significatur: quia episcopus qui fortis est, & habet principatum super humerum, supponat humerum ad subditorum labores portandos. Innocent. lib. 1. cap. 35. & 50. Durantus c. de amictu.

44 Postea Albam, quæ sit ex bysso, vel de lino. Sicut enim byssus, vel linum candorem, quem ex natura non habet, multis tusionibus attritum per artem acquirit; sic episcopi caro munditiam, quam non obtinet per naturam, multis castigationibus macerata sortitur per gratiam. Innocent. cap. 36. & 51. Durant. c. de Alba.

Eamque & lumbos succinctorio præcingit: nam episcopis dictum est, *sint lumbi vestri præcincti*. Innocent. supra Diuus Thomas in addit. ad lib. 3. super 3. sentent. quest. 40. art. 7. num. 60. Soto in 4. dist. 24. q. 2. art. 4. Casaneus dist. conf. 3.

45 Deinde assumit crucem auream reliquiis Sanctorum imbutam, catenulis aureis insertam, quam ante pectus à collo suspensam ponit, (& vulgò dicitur *pectoral*) successit enim loco laminæ, quam veteris legis Pontifex gerebat in fronte, & mysterium quod in quatuor literis aureis ibi continebatur, in quatuor partibus crucis hinc explicatur. Innocentius cap. 5. 2. Durant. c. de succinctorio & rorali. lib. 3. ubi ponit significationem. Lancellortus in templo, lib. 2. cap. 5. Casaneus in catalog. part. 1. conf. 5. Diuus Thomas supra num. 40. Liber Pontificalis de consecrat. electi in Episcopum. Cæremonialis episcoporum lib. 2. cap. 8. col. 8. Petrus de Vergamo in tabula aurea Diui Thomæ,

verbo Episcopus num. 13. Missalis Romanus in rubrica de ritibus celebrandi. §. 1.

At verò autores allegati loquuntur de cruce & eius significatione, & magis ex eorum verbis colligitur esse indumentum solius Papæ, quàm episcoporum: sed in contrarium extat antiquissima ecclesie consuetudo, quæ semper permisit Dominis episcopis pectorali vti; & aliqui ex supra allegatis licet episcoporum esse dicant, non tamen declarant vtrum ab ecclesia illis fuisset concessum, anve ab ipsis usurpatum: & sic dicendum iudicavi quòd post aliquam speculationem certum esse existimo.

Antiquitus namque in tanta fuerunt obseruantia episcopi, quòd quemadmodum hodie Romanus Pontifex in densis portatur in diebus solemnibus, ita tunc episcopi, vt diximus in hac prima parte cap.

11. num. 1. & tali cultu & reuerentia venerabantur, & tanta submissio- 47 ne: nam genuflexu adoro te dicebat quilibet fidelis, si obuium haberet episcopum; & idèd numquam in publicum absque sacris symbolis prodibant. Filescacus de sacra Episcoporum. auctor. cap. 1. §. 2. fol. 4. Vtebantur namque sacris symbolis, & ante se reliquias Sanctorum gestabant, vt diximus d. c. 11. num. 1. ne adoratio illa ipsis in totum tributa videretur, sed sacris symbolis, & reliquiis Sanctorum.

At verò postquam in diuersis Conciliis in densis portari, & sacris symbolis & reliquiis Sanctorum à collo suspensis vti prohibitum fuit, cum nihilominus eadem reuerentia, cultu, & adoratione venerarentur, pio & sanctissimo zelo assueverunt crucem auream reliquiis Sanctorum imbutam ante pe-

ctus gestare, vt adoratio Cruci non sibi facta videretur! (vt videre est in Pontifice Romano qui ob id in pede dextero crucem habet) quam gestare diuinum fuit, & mirabile. Nam æquissimam est quod Ecclesiæ Patres, ac Domini Iesu Christi Vicarij eius vexillum publicè ante pectus portent, vt Sacramentum quod veteris legis Pontifex tunc præferbat in fronte, episcopus recondat in pectore: cuius vsus ita antiquissimus est in Ecclesia, nam tempore Nicolai primi Pontificis Maximi, prope annum Domini de 860. publicè ab anterioribus temporibus episcopi crucem, vulgò *peccoral* reliquiis Sanctorum imbutam, & catenulis aureis insertam ante pectus portabant: constat ex Epistola Rochalei Succionensis Episcopi ad Nicolaum Papam. Filefacus *vbi supra c.1. §.2. fol.4.*

Postea ponit Stolum ab humeris dependentem, quæ significat patientiam quam Episcopus habere debet, vt promissiones reporter: & idè cum succinctorio nexibus quibusdam colligatur, quia virtutes virtutibus sociantur, ne aliquo tentationis moveatur impulsu. Innocent. *cap. 54. Durantus c. de stola. Cæremon. Episcoporum. lib. 2. cap. 8. col. 8. Missalis Romanus & Lancellottus supra num. 14.*

Presbyter autem iuxta decretum Bracarenfis Concilij debet vti stola transuersa ante pectus, sub excommunicationis pœna. Innocent. & Lancellottus *supra num. 11. & 12.* nam stola aliud significat in Episcopo, aliud in simplici Sacerdote: vt latè Gratianus disceptat, *forens. tom. 2. cap. 298. num. 61. fol. 401.*

Deinde induit tunicam sericam poderim id est talarem, significantem perseuerantiam, & illam tuni-

cam inconsultilem, super quam miserunt milites in die passionis sortem Innocentius *lib. 1. cap. 39. & 55. Durantus c. de tunica. Soto in 4. dist. 24. quest. 2. D. Thom. supra n. 80. & Lancellottus num. 11.*

Super tunicam induit Dalmaticam, sic dicta quia in Dalmatia fuit reperta, quæ charitatis largitatem significat: & idè largas habet manicas, nam episcopus manus debet habere largas ad eleemosynas, iuxta illud Esai. 38. *Frangite esurienti panem tuum, & egenos vagosque duc in domum tuam, &c.* ob id enim Diaconi specialiter Dalmaticis vtuntur, quia ab Apostolis electi sunt vt ex officio pauperibus inseruirent in eleemosynis elargiendis, & etiam Episcopis. Innocent. *de sacro altar. myster. cap. 40. & 55. Durantus. c. de Dalmatica. Diuus Thomas Soto & Lancellottus.*

Manus autem operit chirothecis, nam multoties bonum opus quod agitur innani corrumpitur favore, & idè cautelam significant, qualis fuit. Rebecca quando Iacob manus pelliculis circumdedit hædorum: ob quod dixit Dominus, attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis, sed nesciat sinistra vestra quid faciat dextera. Habent enim circulum aureum desuper, ad bonorum operum prudentiam & splendorem significandum. Soto *supra Petrus Gregorius syntagmat. part. 2. lib. 15. cap. 12. num. 41. Innocent. c. 41. & 56. Durant. c. de chirothecis.*

Casula omnibus sacerdotibus communis est, Charitatem, quæ multitudinem opetit peccatorum, & vsque ad inimicos extenditur, significat: de qua latè Innocent. *cap. 42. & 57. Durantus. c. de planeta. Soto D. Thom. Lancellott.*

Postea

Postea Mitram assumit, vtriusque testamenti (in quibus Episcopus debet esse peritus) significantem disciplinam. Circulus aureus qui anteriorem & posteriorem partem complectitur, indicat quoddam omnium scriba doctus in regno caelorum de thesauro suo noua profert & vetera. Innocent. c. 59. & cap. 44. Soto, Casaneus, Lancellottus, & Petrus Gregorius, Petrus à Biaxio in *director. election. cap. 50. part. 3. num. 1.*

58 Apostolorum autem tempore Episcopi utebantur in capite loco mitræ lamina aurea, siue bratea aurea in modum coronæ regalis, vt ex Clemente Alexandrino, & Eusebio refert Epiphanius, hæresi 29. & 78. quoddam ab antiquo vsi sunt Episcopi mitris pretiosis, gemmis ornatis, refert Baronius, Epiphanium citans anno Christi 34. n. 85. & 86.

60 Et sicuti antiquitus Episcopi utebantur corona regali loco mitræ, hodie è contrario Moscouitarum Rex loco coronæ regalis vtitur mitra, & loco sceptri baculo pastoralis. Ioannes de Persia in *his relationibus lib. 3. relat. 3. fol. 136.*

61 Episcopi & Archiepiscopi Moscouitarum mitris rotundis & nigris vtuntur: Natuagardensis Episcopus alba bicorni more nostro. Petrus Gregorius *syntagmat. lib. 15. cap. 12. num. 39.* & Lancellottus *suprà.*

63 Deinde baculus ei datur, qui significat custodiam, quam habere debet vt Pastor, & castigationem siue coëctionem vt diligens Paterfamilias: & idè est acutus in fine, rectus in medio, retortus in summo, quia Episcopus debet pungere pigros, regere debiles, colligere vagos. *Gloss. in c. unico, de sacra vnct. Innocent. cap. 45. & 61. Durantus c. de baculo.* Diuus Thomas, Petrus à Bia-

xio, Petrus Gregorius, & Casaneus. Bouadilla in *politica, lib. 2. num. 4. in fine, cap. 17.*

64 Apud Vtapienses insulanus Episcopus loco baculi portat Cereum, quia bonæ vitæ est solum, & in Episcopo magis quàm in aliis bonæ vitæ splendor nitescere debet. Petrus Gregorius *suprà num. 39.*

65 Deinde annulum, in signum spiritalis matrimonij accipit aureum, rotundum, & gemmatum, & est fidei sacramentum, in quo Christus sponsam suam sanctam ecclesiam subarravit, vt ipsa dicere possit, *Annulo suo subarravit me Dominus meus*, id est, Christus: cuius pædagogus & custodes sunt Episcopi. Innocent. *cap. 46. & 60.* Diuus Thomas, Soto, & Lancellottus, Pontificalis titulo *de consecrat. electi in Episcopum.* Panormitan. in *c. antiqua. de priuileg. num. 10.* Selua *de benefic. part. 1. quest. 4. num. 31.* Sarmiento *de redditibus, p. 4. cap. 6. num. 11.*

66 Et collocatur in quarto digito à pollice manus sinistrae, qui minimo vicinus est: quia annulus in signum mutui amoris datur. *c. femina 30. quest. 5.* & cum propria amoris sedes cor sit, & cor signari nullo modo valeat, signatur annulo quartus digitus, vbi vena seu neruus à corde procedens est.

67 Datur etiam annulus in amoris pignus, vt illo pignore mediante desponsatorum iungantur corda: at verò pignus cordi applicari nullo modo potest, sed quid faciendum, applicetur vbi cordis vestigia sunt, hoc est in quarto digito. Et sic Episcopus à sponsa annulum recipiens in mutui amoris signum & pignus, quia in corde recondere seu reponere nõ potest, ibi collocat vbi cordis (amor sedes) neruus adest: vt per eum semper recordetur fidei promissæ

missæ sponſæ; & sicut ille qui verè amat, vt communiter dicitur, in id quod amat transformatur, ita Episcopus intelligat iam ipse sibi non viuere, sed in sponſa, & sponſa in eo: vt Paulus dicebat, *uiuo ego, non ego, uiuit in me Christus*. Et iam cor suum non esse suum, sed sponſæ, & cor sponſæ esse suum, & sic anulum pro signo ferunt in testimonium.

Ex quo infero per abusum introductum, quòd Episcopi in quarto digito manus dexteræ anulum portent, & sæculares in minimo eiusdem manus dexteræ: non quia in eis ea ratio quæ in Episcopis procedit, sed in signum superioritatis quam quartus digitus manus sinistrae inter alios habet, utpote cordis ornamento decoratus: nam ex eo quidem nervus de corde natus prorsus pergit vsque ad quartum digitum, manus sinistrae, & illic definit implicatus cæteris eiusdem digiti neruis; & idèd visum veteribus fuit, vt ille digitus annulo tamquam corona circumdaretur. Aulus Gellius in lib. *Aegyptial. lib. 10. cap. 10.* Petrus Gregorius *synagmat. iur. lib. 8. cap. 7. num. 1. tom. 1.*

68 Manipulum tunc assumit, cum in altari confessionem dixerit, & ei apponitur in manu sinistra, vt sudorem mentis abstergat, & soporem cordis excutiat: nam idèd dicitur manipulum, siue mappula, vel sudarium. Innocent. *cap. 58.* Durant. *c. de manipulo.* Lancellott.

69 In Missis defunctorum assumere debet manipulum ante planctam vt cæteri Sacerdotes, neque debet vti sandaliis, chirothecis, baculo pastoralis, neque orationes dicit aliàs dicturus si eis vteretur. Cæremonial. episcoporum. *lib. 2. cap. 11.* & in Pontifical. Neque vti potest pallio. *c. quia*

nos. & ibi Panormitan. *num. 3. & 6.* & Baldus *num. 1. de auth. & vsu pallij.*

Romanus Pontifex numquam vtitur baculo pastoralis, quia à nemine nisi à Deo recipit potestatem, vel propter illud historiae; referunt namque quòd cum B. Petrus: Marcellum discipulum suum (quem Dominus inter discipulos constituit dicens, nisi efficiamini sicut paruulus iste non intrabitis in regnum caelorum) misit cum quibusdam aliis ad prædicandum Germanis, qua in via ad viginti dietas defuncto collega eius, rediit ad nuntiandum Petro, cui Petrus, accipe dixit baculum hunc, & tangens defunctum dic, surge in nomine Domini, & prædica, & à die vigesimo mortis suæ tetigit, & surrexit, & tunc baculum à se amouit Petrus, & hodie cum maxima reuerentia Treuerensis seruat ecclesia. Innocentius de *sacr. altar. myster. cap. 61. c. unico de sacra. vnct.* Zerola in *prax. verbo baculum, part. 2.* Lancellottus in *templo lib. 2. cap. 1. num. 3. de Pontificis maximi ornatu. summ. cruce vtitur Pontifex.* Diuus Thomas, Soto, Casaneus, Petrus Gregorius, Bonadilla, Barbosa in *pastorali, tit. 1. cap. 5. num. 14.* Hieronymus de Leyua in *examine Episcoporum, lib. 4. cap. 10. num. 21.*

71 Archiepiscopus, seu Patriarcha inter Missarum solemnias vtitur pallio, quod significat disciplinam: nam Archiepiscopus non solum debet regere suos, sed etiam omnes de prouincia. Fit de candida lana contextum, habens desuper circulum humeros constringentem, & duas lineas ab vtraque parte dependentes, quatuor autem cruces retrò, & à dextris, & à sinistris: sed à sinistris est duplex, & simplex à dextris. Tres autem acus pallio infiguntur, ante

ante pectus, super humerum, & post tergum, hæc omnia moralibus sunt imbuta mysteriis, & diuinis grauida sacramentis, quæ mirabiliter exponit Innocentius *c. de pallio* 62. Durantus *c. de pallio*. Hieronymus Roman. *en su republica Christiana cap. 6. lib. 3.* Armilla & Syluester *verbo pallium*. Abbas *in rubrica de auctor. & usu pall.* Lancellottus *in templo, lib. 2. cap. 1. de ornatu & de pallio. & cap. 4. de Archiepiscopo*. Cæremonialis Episcoporum *lib. 1. cap. 16.*

72 Sed non semper eo uti poterit, nisi in festiuitatibus solemnibus, ut in die Natiuitatis Domini, S. Stephani, S. Ioannis, in die Circumcisionis, in Epiphania, in Ramis palmarum, in Cœna Domini, in Sabbato sancto, tribus diebus Resurrectionis, & etiam Pentecostes, in Festiuitate omnium Sanctorum, omnium Apostolorum, in Dedicatone ecclesiæ, in die Anniuersarij suæ consecrationis, in ordinationibus clericorum, in consecrationibus Episcoporum & in principalibus festiuitatibus Ecclesiæ suæ. Gloss. *in c. ad honorem. de auct. & usu pallij. c. final. de feriis. c. ad honorem. e. quia nos, cum similibus de auct. & usu pallij. c. final. de feriis.* Rodeanus *de simonia part. 1. cap. 17. num. 9. fol. mibi 60.*

73 Papa verò quolibet die, loco, & tempore eo utitur. *c. ad honorem. & ibi Panormitan. & Scribentes, de auctor. & usu pal.* Marius Alterius *de censuris tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 2. col. 5. litera B.* Hieronymus de Leyua *in examine Episcoporum, lib. 4. cap. 10. num. 20.* Rodeanus *n. 10.*

73 Archiepiscopus quando processionaliter exiit de Ecclesia pallium non portat, sed tenetur precisè in porta Ecclesiæ relinquere, ob magnam reuerentiam illius vestimenti:

nam datur sibi in signum Pontificalis officij, ut eo inter Missarum tantum solemnia utatur, non verò per vias, *c. 1. & ibi Abbas de auct. & usu pallij.* Emanuel Sa *verbo pallium. n. 1.* Hieronymus de Leyua *n. 14.* Liber Pontificalis *titulo de pallio.*

74 Neque potest extra prouinciam cum pallio celebrare, etiam de licentia Ordinarij illius loci, quia strictior est usus pallij quàm Pontificalium. Gloss. *in Clement. ultim. de priuileg. & Cardinalis ibi num. 6. vers. simili. c. ex tuarum. 5. & ibi Abbas, & in c. cum sis. num. 3. de auct. & usu pal.* Hostiensis *in summ. eodem tit. 8. & quo loco.* Liber Pontifical. *dic. titulo. Sa verbo pallium, n. 1.*

75 Sed quòd possit pallio uti extra prouinciam de licentia Ordinarij illius loci, tenet Hieronymus de Leyua *in lib. dicto exam. Episcoporum. c. 10. lib. 4. n. 17.*

76 Neque potest intra prouinciam cum pallio celebrare sine Suffraganei illius loci permissu: licet de iure antiquo libere poterat. Emanuel Rodriguez *cap. 4. de sus obras. cap. 67. de los Obispos, num. 24.*

77 Et licet possit alium Archiepiscopum inuitare ad celebrandum in sua ecclesia, & illi accommodare suum Pontificale, specialiter cautum est in pallio ne accommodare possit. *c. ad hoc 2. & ibi Panormitan. num. 3. de auct. & usu pallij.* Liber Pontificalis, Hostiensis, Sa, Leyua *num. 18. supra.* Lancellottus *in templo, lib. 2. cap. 4. de Archiepiscopo.*

78 Archiepiscopus seu episcopus in loco exempto suæ diocesis potest in Pontificalibus celebrare, etiam cum pallio, & populum solemniter benedicere, cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum:* & habere Canonicos qui ei assistant, etiam sine licentia exemptorum. *Clement. ultim.*

de privileg. & Cardinal. ibi. num. 9. Gratian. *disceptat. forens. cap. 467. tom. 3.* Franciscus de Pauinis *de visita. quest. 3. partis secunde, n. 9.* Tuschus *litera E, conclusione 243. num. 3.* Syluester & Angelus *verbo pallium, n. 3. & 6.* Cæremonialis Episcoporum, *lib. 1. cap. 4.* Barbosa *in pastorali part. 3. allegat. 80. num. 14. & allegat. 105. num. 66.*

79 Sed quod facere Patriarcha, Archiepiscopus, seu Episcopus nequit, illud est: concedere alteri Episcopo licentiam in loco exempto suæ Diocesis vel in Diocesi Suffraganei celebrandi, sine licentia ordinarij, aut exemptorum. Neque ibi ipse Archiepiscopus, seu Episcopus, sine exemptorum licentia prædicare poterit, licet intra limites suæ Diocesis aut prouinciæ sint. Gratianus *num. 31. vsque ad 37.* Barbosa *in pastorali part. 2. allegat. 6. num. 14.*

80 Archiepiscopus si ad aliam transfertur ecclesiam, pallium cum eo transfertur, sed non quoad usum: nam si Ecclesia Archiepiscopalis est, alium petere tenetur, non verò suo vel prædecessoris uti. Si verò Episcopalis tantum, id seruare debet, ut postea cum eo sepeliatur, vel cum ambobus, si aliud sibi concessum est. Gloss. *in c. ex tuarum,* & ibi Abbas *in c. ad hoc. de auth. & usu pallij.* Idem Abbas *in c. bona memoria d. 2. in fine, cum gloss. de postulat. Prælator.* Hostiens. *titulo de pallio,* & Liber Pontifical. *codem titulo Emanuel Sa verbo pallium, num. 3.* Rodeanus *p. 1. tit. de simonia. c. 17. n. 10.* Hieronymus Venero *o. 10. n. 14.*

81 Et licet prohibitum sit mortuorum corpora cum ornamentis pretiosis & annulis sepelire. *l. medico. §. mulier. ff. de auro & argento legato. l. & siquis §. impensa. ff. de religiosis & sum-*

pribus funerum. l. seruo alieno 113. §. ineptas. ff. de legatis primo.

82 Veterum enim mos sollemnis fuit apud multas receptus prouincias, quod in exequiarum die vita functus mirificè exornaretur, sicuti in die supremæ ac magnæ lætitiæ: ut videre est lætè apud Alexandrum ab Alexandro *dierum genialium,* & ibi Tiraquellus *lib. 3. cap. 7.* Plutarchus *problem. cap. 13. & 25.* Homerus *lib. 18. de cadauere Patrocli.* Suetonius *in Nerone cap. 50.* Pomponius Mela *lib. 2. cap. 2.* Valerius Maximus *lib. 2. cap. 1. & lib. 4.* Valerius Tribunus *in illa eleganti oratione apud Linium 4. decada. lib. 4.* Egregiè & lætè Ioseph de Acosta Iesuita *in historia naturali de las Indias* ubi plura refert, *lib. 5. cap. 8.* Constat etiam ex eo quod illi qui canonizandi erant, in solemnitate die defuncti effigies pretiosis induebatur ornamentis, ut refert Alexander ab Alexandro: & ibi Tiraquellus cum alijs, *dierum genialium lib. 6. c. 4. fol. mibi 844.* ubi canonizationis formam in hunc refert modum: Qui consecrandus, ac in Sanctos referendus erat, vita functo, tunc pyram in tabernaculi formam construebant, auro & ebore signisque & tabulis pictis exornatam mirificè, alium desuper tabernaculum breuiorem vsque ad tertiam consignationem erigebant, aquila cum omnium Deorum aggestu in summo culmine locata, lectoque constructo purpura & auro, in quo defuncti effigies qui consecrandus erat, valde exornata iacebat. Senatus, Equester ordo, atque magni viri triumphales, quique amplissimos honores gesserant, cum magno applausu procedentes, lectum deferebant in pyram, cum carmine & hymnis, omnibus humanis diuinisque aggestis honoribus. De-

mum

mum incensa pyra cum vapore & fumo aquila agitata è summo culmine tabernaculi aëra petiisset, religio incussa fuit ipsius animam per inane cælum transisse, ipsamque quod mortale erat, defæcato & caduco in numero, cælestium & in Deorum consilio receptam fuisse: & hanc consecrationem Græci apothefim appellabant.

84 At verò in Episcopis contrarium decisum extat; vt Glossa & Baldus notarunt in capite 2. de auth. & vsu pallij, vt tam in vita, quàm in morte, corpus armatum incedat contra inimicorum insidias, & tunc tremendus & terribilis infernalibus potestatibus appareat, ad eumque accedere timeant, cum eum tamquam fortem militem cælestis militiæ Pontificalibus indumentis, cum pallio, baculo, & mitra munitum viderint: & idè dicitur mitra à minando. Gloss. in c. 9. 49. dist. quasi minans dæmoni; vel idè quia mitra, qua cælestem Sion est ingressurus, benè est quod corpus habeat vestem, & ornamenta nuptialia, quæ sibi tradidit Sponsa in die coronationis suæ. Coronationis dies tunc est cum laqueus contritus fuerit, & à miserrimo corporis carcere liberati fuerimus: igitur ornetur tunc maiestuosè, quando eius anima cælestem gloriæ coronam acceptura est, ne sibi dicatur, *Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?*

85 Archiepiscopus in mari vita functus, non proiicitur in mare cum pallio. Argumento textus in l. quidem. ff. de condition. inst. sed debet seruari, & postea sepeliri in Ecclesia, neque idè rei animatæ sepultura dicetur. Baldus in c. ad hæc. de authorit. & vsu pallij, num. 1.

86 Si pallium casu accidentali per-

datur, vel cremetur, alium petere debet à Papa, non ipse eligere. Hieronymus de Leyua in examine Episcoporum. lib. 4. c. 10. n. 19.

87 Archiepiscopus electus, confirmatus, & consecratus donec pallium accipiat non potest facere portare coram se crucem, (vulgò Gion.) Liber Pontifical. titulo de pallio. Cæremonial. Episcoporum lib. 1. cap. 4. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 4. de Archiepiscopo. Rodeanus titulo de simonia, cap. 16. part. 1. Angelus verbo Archiepiscopus, num. 3. & Syluester eodem verbo, num. 6. c. quod sicut. §. super eo. de elect. Cardinal. in Clement. ultim. de priuileg.

88 Existens Episcopus in aliena Diocesi potest sine licentia Ordinarij in Pontificalibus celebrare, hoc est, Missam cum mitra, & baculo, & cæteris ornamentis Pontificalibus cantare. Gloss. in Clement. ultim. de priuileg. verbo etiam celebrare, & Cardinalis ibi, num. 6. idem Cardinal. in Clement. 1. de foro competent. Panormitanus in c. ex tuarum, & in c. fin. de auth. & vsu pallij, & in c. antiqua de priuilegiis, num. 10. & in c. 1. vt lite pendente, num. 7. Iacobus à Grassis in decis. lib. 3. cap. 2. num. 10. Syluester verbo Archiepiscopus, num. 6. & verbo Patriarcha vers. ex quo infertur Nicolaus de Milis in repertorio, verbo Episcopus, vers. Episcopus etiam. Franciscus de Aretio conf. 150. incipit respondendo breuiter, num. 3. Couatruuias variar. lib. 3. cap. 20. num. 9. Bonacina de sacramentis omnino videndus disput. 3. quest. vnic. punct. 2. num. 13. Barbosa in pastoralis, tit. 3. cap. 1. num. 23. & part. 2. allegat. 30. num. 16. & part. 3. alleg. 80. num. 14.

89 Et tunc poterit etiam populum solemniter benedicere, cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum, &c.*

Bonacina ubi supra citans Henriquez; sed contrarium tenent Panormitanus in c. antiqua de privilegiis, num. 10. & Syluester verbo Patriarcha. sed Bonacinae & Henriquez opinio æquior.

90 Neque obstant verba Concilij Tridentini in c. 5. de reformat. sess. 6. ubi prohibetur episcopis Pontificalia in aliena Diocesi exercere sine Ordinarij licentia: nam nomine Pontificalium de quo ibi, debet intelligi de usu Pontificalium cum aliquo exercitio, qualis est clericos ordinare, chrisma conficere, aras & calices consecrare, indumenta cultui diuino parata benedicere, &c. Cardin. Toletus in summ. lib. 1. cap. 49. num. 2. non verò Missæ celebratio cum mitra, & baculo, quæ non superioritatem seu iurisdictionem, sed grauitatem, & tantæ dignitatis maiestatem denotant. Syluester verbo Patriarcha. vers. ex quo infertur. Iacobus à Grassis d. lib. 3. cap. 2. num. 10. & patet ex eo quòd Episcopus suspensus à Pontificalibus, vel à Pontificali officio, non fit irregularis etiam si celebret cum mitra, & baculo, & aliis Pontificalibus indumentis, eo quòd sub nomine Pontificalium, vel Pontificalis officij non comprehenditur Missæ celebratio. Gloss. singular. in extrauag. 2. Ioann. 22. de elect. verbo à Pontificalibus. Gloss. in c. dilectus, de consuetudine, verbo à suspensis. Gloss. in c. quia Pontificali 2. de officio delegati, lib. 6. verbo sacerdotale, vers. scias. Emanuel Sa verbo suspensio. num. 8. Zerola in praxi, verbo Episcopus, part. 2. num. 26. Paulus Borgasius de irregularitate, part. 6. titulo de sententia suspensionis, num. 32. Speculator titulo de dispensationib. lib. 1. part. 1. §. 4. num. 36. Armilla verbo suspensio. num. 9. Couarruuias in Clementin. si

furiosus, part. 1. §. 1. vers. secundum. Iacobus à Grassis in decis. lib. 4. c. 25. num. 3. & sic Concilium non prohibet Missæ celebrationem cum Pontificalibus ornamentis, vt ex textu Concilij accipitur, ubi tantum loquitur de usu Pontificalium, cum exercitio, ibi: Pontificalia in personas eidem Ordinario subiectas, & ibi: & sic ordinati. Non verò de Missæ Pontificalis celebratione, quæ Ordinario nihil detrahit, seu usurpat; & mens Concilij est, quòd nemo nisi in suam messem falcem mittat, vel iurisdictionem exerceat. Et cum Episcopus Pontificaliter celebrando neque iurisdictionalem actum exerceat, neque Ordinatio præiudicet, dicendum est cum Bonacina, Couarruuias, Henriquez, & Barbosa, posse extra Diocesim celebrare Pontificaliter, sine licentia Ordinarij, & vti benedictione solemnī, cum verbis, Sit nomen Domini benedictum; sine aliquo suspensionis metu.

Sed non debet extra Diocesim benedictionem simplicem dare itineribus eundo. Stephanus Gratianus disceptation. forensium. cap. 467. num. 58. tom. 3. Hieronymus Venero in examine Episcoporum, lib. 4. cap. 17. num. 19. fol. mihi 288. Vgolinus de off. & potest. Episcopi, p. 2. c. 3.

Et ratio est, quia Episcopi benedictio (vt postea dicemus) venalia peccata dimittit, quæ nisi per Superiorem dimitti nequeunt. c. quod autem. de pœnitent. & cum Episcopus extra Diocesim nihil iurisdictionis habeat, seu superioritatis, ergo talem benedictionem simplicem impartiri non debet.

Interrogauit enim me in casu occurrenti quidam præstantissimus Præsul extra propriam Diocesim existens, vtrum posset in hac Matritana curia confessiones audire; & tentes

91

92

93

94

respondi sine dubio posse, si pœnitentes subditi essent: quia sacramentalis confessio, & absolutio, sine strepitu iudiciali fit, & inter volentes exercetur, & sic quia de voluntaria iurisdictione est, exerceri extra territorium posse. Gloss. in c. nouit. & in c. excommunicatio. de offic. delegari. Gonzales in reg. 8. cancellar. gloss. 62. num. 10. Cardin. in Clement. 1. de foro competent. Menochius de arbitrar. lib. 1. quest. 43. num. 16. & 17. Toletus lib. 1. cap. 16. num. 14. & lib. 3. cap. 13. Victoria in summ. titulo de confess. num. 138. Henriquez lib. 6. cap. 7. §. 1. Gregorius Lopez in l. 21. verbo parochianos. tit. 4. part. 1. Hostiensis in summ. de pœnitent. §. cui consenti. vers. & numquid. Et posse etiam, licet subditi non essent, si Ordinarij licentiam haberet omnia exercendi, quasi in propria existeret Diœcesi.

Si verò hanc licentiam non haberet, neque pœnitentes subditi fuissent, nullo modo posse: quia extra Diœcesim in alienos subditos nullam habet iurisdictionem, neque aliqua exercere sibi permittebatur, sine Ordinarij illius loci permisso, & idè Episcopus extra Diœcesim non consideratur nisi tamquam persona priuata. Ancharranus in Clem. quamuis de foro competent. num. 1. Carolus Ruinus cons. 155. num. 7. vol. 4. Stephanus Gratianus disceptation. forensium. 2. cap. 298. n. 90. & c. 383. n. 1.

Neque potest episcopus in aliena Diœcesi sine Ordinarij licentia prædicare, vt decisum extat à Clemente VIII. anno de 1600. referunt Gratianus disceptation. cap. 383. n. 10. & 11. Riccius in prax. decis. 543. n. 5. & decis. 706. num. 6. Fulcus de visitat. lib. 2. cap. 20. num. 23. Directorium Inquisitorum 2. parte in c. excommunicamus. §. quia verò. num. 2.

& 3. Barbosa in remissionibus ad c. 2. Concilij Tridentini sess. 5. de reformat. fol. 9. num. 3. & in pastorali part. 3. allegat. 76. num. 2. & verba illa, *Ite, & prædicate Euangelium hoc omni creaturæ.* Matth. 9. Matci vltim. nihil generalitatis inducunt: nam postquam episcopatum diuisio facta est, sunt intelligenda in proprio populo, non in alieno, nisi illius populi Præsul præstet assensum. ita Fulcus Gratianus, Riccius, & Barbosa.

Episcoporum namque præcipuum munus prædicatio est: & idè Apostolus 1. Timoth. 3. Episcopum vult esse Doctorem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere; sicuti iniqui & peccatores hoc munus assequi prohibentur, ita indocti & imperiti à tali officio retrahuntur, illi enim exemplo suo vitam bonorum corrumpunt, isti sua ignauia iniquos corrigere nesciunt. Quomodo enim episcopi docere poterunt, si ipsi non didicerunt, & si nesciunt docere, delinant locum docendi, quem habent: ignorantia quippe Præsulum, vitæ non congruit subditorum: nam ex officio tenentur subditos docere, atque instruere, & aduersarios & impios reuincere, qui nisi refutati fuerint, atque conuicti, facile poterunt simplicium corda peruertere. Meritò enim de illis dicere possumus quod scriptum extat Cantico. *Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium:* Sed quare mille clypei pendent, si sibi vnum sufficit? quia Episcopus non solum debet esse peritus sibi, sed etiam subditis & esse omnium armatura, & scutum, vt debiles sua doctrina, & prædicatione munire, & fortificare valeat. Pendent etiam ex eo mille clypei, vt in eis iacula subditis iacta recipiat, & vt ad eum omnes accedentes ita

97

98

99

fortes & munitos mittat sua sapientia, & scripturarum disciplinis, quòd illud eis seruiat contra inimicorum insidias, pro scuto pendet etiam ex eo mille, vt inter subditos elargiatur, hoc est, doctrinam & eruditionem quam habet, ita subditis communicet, quòd intelligant in eo habere doctorem & protectorem, qui in necessitatibus eorum scutum sit, vt eis subueniat. Hac enim de causa valde Episcopis in propria Diocesi residentia commendatur & omnibus prohibetur ibi prædicare, quia indecens & inconueniens est, quòd oues alieno defendantur scuto, atque alantur pabulo, & meretricum more, subditi, qui filiorum vicem obtinere debent, exponantur, vt alieno alantur lacte, & extraneorum protegantur scuto.

100 Sed quia ex infirmitate, seu ex alia iusta causa non semper prædicare Episcopi queunt, permissum in diuersis Conciliis est eligere verbi Dei concionatores peritos, qui diuini verbi mysteria sedulo populo & subditis annuntient. *c. Episcopus nullam. 88. dist. c. inter cetera. de offic. ordinari. Concil. Trident. de reform. sess. 5. cap. 2. & de reformat. sess. 24. cap. 4.* Latè Filescacus *de sacra Episcoporum. auth. cap. 1. §. 4. & cap. 15. per tot.* Barbosa *in pastoral. part. 3. alleg. 76. num. 4.*

101 Et sic ad Episcopum, non ad ciuitatis communitatem, aut ad Ecclesie Capitulum pertinet eligere Prædicatores, quacumque consuetudine seu priuilegio non obstante. Barbosa *suprà num. 6.* Et sic in Aduentu, Quadragesima, & in ceteris festiuitatibus, ad eum spectat electio, & soluere Prædicatoribus stipendium, ratio est, quia ipse ex officio prædicare tenebatur, & ob

infirmitates, seu ob impedimenta, alium loco suo ponit: igitur ad eum substitutum gratificare spectat, non ad Capitulum Ecclesie, nisi sede vacante, vt sacra Congregat. declarauit, *super cap. 8. Concil. Trident. de reformat. sess. 24.* teste Vincentio de Marzilla *lib. 1. tit. 4. de verbi Dei concionatore. fol. mil. 51.*

Et quia episcoporum proprium munus prædicatio est, prohibetur omnibus Religiosis concionari, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, nisi à suis Superioribus examinati de moribus, & scientia, & approbati in scriptis se præsentauerint coram episcopo illius loci, vt benedictionem, & licentiam obtineant. Emanuel Rodriguez *tom. 3. quest. regular. quest. 32. art. 5.* Barbosa *in pastoral. part. 3. allegat. 105. num. 26.* Henriquez *lib. 7. de indulgentiis c. 26. iuxta finem.* idem Barbosa *in remissionibus ad cap. 2. sess. 5. de reformat. num. 7. fol. 9.* & ibi Henriquez & Rodriguez referunt, Religiosos sanctissimæ Societatis IESV habere priuilegium à Gregorio XIII. concessum, quod vbiicumque itinerantes possint prædicare, & confessiones audire, si semel approbati fuerint, dummodò id fiat non contradicentibus curatis, vel in locis vbi Episcopus adest, petita ab eo, & obtenta licentia.

Regulares accedentes pro concionandi licentia obtinenda, ab episcopo non debent examinari, nisi consuetudo in contrarium extet: quia cæsentur mitti examinati à suis Prælati, & in Concilio Trident. *cap. 2. sess. 5.* non fit de examine faciendò mentio, sed tantùm de benedictione petenda. Miranda *in Manuali q. 50. art. 2. conclus. 1. in medio.* Barbosa *in pastoral. p. 3. alleg. 76. n. 23.*

SVM

S V M M A R I V M.

- Episcopo seculari an sit testari prohibitus. num. 1.
- An obligetur ad paupertatem. num. 2.
- De redditibus quare nequeat testari Episcopus. num. 3.
- De quibus bonis testari queat Episcopus. num. 4.
- Regularis Episcopus non absolvitur à paupertatis voto, neque efficitur reddituum Dominus. num. 5.
- Abdicatio dominij an obstet Episcopali statui. num. 6.
- De hereditario iure prouenientibus an testari possit Episcopus regularis. num. 7.
- Ius succedendi an recuperet Regularis Episcopus. num. 8.
- Ius condendi testamentum utrum recuperet. num. 9.
- Papa Regularis utrum testari queat. num. 10.
- Episcopis Regularibus quis succedat. num. 11.
- Episcopo Regulari titulari quis. num. 12.
- Ex bonis Episcopi decedentis quid habere debeat Ecclesia: & quid seruare teneantur Capitulares cum primò Episcopus Pontificaliter celebrat. num. 13.
- Inuentorium ad quid facere debent Episcopi tam regulares, quam seculares. num. 14.
- Inuenta tempore mortis Episcopi ex quibus bonis acquisita intelligantur. num. 15.
- Si Episcopus quod emit emere ex propriis bonis dicat, an credatur. num. 16.
- Textus in l. si defunctus. c. de arbitraria tutela. explanatur. num. 17.
- Episcopo mercaturam exercere utrum permittatur. num. 18.
- Quare ex bonis Ecclesie, & non aliunde presumantur acquisita inuenta tempore mortis Episcopi. num. 19.
- Episcopus regularis utrum possit reuocare testamentum, quod fecit antequam habitum suscepisset regularem. num. 20. & 21.
- Episcopus secularis de quibus testari poterit, etiam in infirmitate constitutus, ex qua discessit. num. 22.
- Episcopus secularis titularis an testari possit. num. 23.
- Episcopis quis testandi licentiam concedere valeat. num. 24.
- Episcopus regularis quid exprimere teneatur, si licentiam testandi petit. num. 25.
- Et quid si de patrimonialibus testari desiderat. num. 26.
- Ad hoc ut Regularis Episcopi testamentum valeat, utrum requiratur quòd dicat se habere licentiam testandi. num. 27.
- Licentia testandi concessa Episcopo seu Cardinali, an morte Papae concedentis extinguatur. numero 28.

Licentia

Licentia testandi concessa Episcopo an aliquid operetur, si Episcopus non condito testamento moriatur. num. 29.

Episcopus licentiam testandi petens, an exprimere teneatur quòd ex alia causa seu privilegio de aliqua summa disponere potest. num. 30.

Episcopus, cui licentia testandi concessa est, an codicillos seu donationem facere virtute licentiae possit. num. 31. & 32.

Licentia testandi an conualescere faciat testamentum antea factum. num. 33.

Quid facere debeat ad cautelam. num. 34.

Licentia testandi concessa Cardinali seu Episcopo, an primo testamento facto extinguatur. num. 35. usque ad 37.

Testatoris voluntas usque ad mortem de ambulatoria. num. 36.

Licentia testandi concessa Episcopo, an intelligatur ad pias causas, seu ad prophanas. numero 38.

Licentia testandi simpliciter concessa an valeat ad hoc, ut virtute eiusdem maioratum instituere possit Episcopus. numero 39.

Maioratum de redditibus Episcopatus an facere Episcopus possit dum viuit. num. 40.

Quid si est constitutus in ea infirmitate, ex qua discessit. numero 41.

Utrum maioratum facere liceat ex redditibus, quos aliàs consumere tenebatur in suae familiae sustentationem, & ipse parè viuendo seruauit, ad de eis disponendum. num. 42.

Episcopus secularis, qui patrimonium habet, an redditus ex patrimonio prouenientes seruare possit, & se ac familiam alere ex redditibus Episcopatus, ut postea possit de redditibus patrimonij disponere. num. 43.

Testamentum Episcopi vel Cardinalis an subiiciatur querelae. num. 44.

Cardinalis secularis potest testari de eo stipendio quod sibi datur intuitu galerei Cardinalitij. num. 45.

Episcopus an sepulturam sibi eligere extra Diocesim valeat: & expense ex quibus bonis fieri debeant. num. 46.

Quibus expensis Episcopi sint sepeliendi remissio. num. 47.

Episcopo defuncto non electa sepultura ubi sepeliri debeat. n. 48.

Quid si decedit extra cathedralem Ecclesiam, vel extra Diocesim. Quid si est externi Episcopi coadiutor. num. 49.

Heredes Episcopi defuncti an teneantur reficere deteriorata in bonis Episcopatus. num. 50.

Compensatio in his rebus utrum habeat locum. num. 51.

De spolio Episcopi defuncti an debeat regalis decima. num. 52.